

székén három olyan diplomadolgozat készült, amely azt mérte fel hogy mit tudnak a 2. DM-os betegek betegségükről. (Az adatgyűjtésben négy orvostanhallgató vett részt.) Ezen diplomamunkák szolgálták jelen cikkünk alapjául.

### Anyag és módszer

A vizsgálatba bevont betegek száma összesen 230 volt. A betegek kikérdezése a debreceni Kenézy valamint a miskolci Szentpéteri Kapui és Semmelweis kórházak I-es és II-es Belgyógyászati valamint Sebészeti osztályain, továbbá a debreceni Kenézy Kórház-Rendelőintézet Diabétesz gondozójában történt. 1990-ben 83 főt, 1998-ban 50 főt, 2001-ben pedig 97 főt kérdeztünk ki.

A felmérések során mind a három esetben gyakorlatilag azonos kérdőívet alkalmaztunk. A kérdőív tartalmazta 1./ a beteg *demográfiai és cukorbetegségére vonatkozó adatait*, 2./ *milyen forrásokból szerezte a betegségére vonatkozó ismereteit*. További kérdéscsoportokban tájékoztunk 3./ a 2. DM-ra, a hajlamosító tényezőkre és a szövődményekre, 4./ a diétára, 5./ a kívántos életmódra, valamint 6./ a terápiára, az antidiabetikumokra és inzulinra vonatkozó ismereteikről.

A válaszokat három kategóriába soroltuk, *jó válasz, rossz válasz* ill. *nem tudja*. Tekintettel arra, hogy a beteg együttműködő képességét és az egészségügy teendőit illetően a két utóbbi válasz között nincs különbség, azokat jelen cikkünk készítése során összevontan (*helytelen válaszok*) kezeltük. A kapott válaszok feldolgozásakor vizsgáltuk hogy a három különböző időben végzett felmérés között a betegek demográfiai, betegségre vonatkozó adataiban és a helytelen válaszok gyakoriságban van-e különbség. Vizsgáltuk továbbá azt is, hogy a betegek iskolai végzettsége ill. betegségük fennállásának ideje befolyásolja-e ismereteiket. A három időpontban végzett vizsgálat betegekre vonatkozó demográfiai adatait, a kérdésekre adott helytelen válaszok arányának alakulását a betegség tartamának és a beteg korának összefüggését tájékozottságával  $\chi^2$  próbával vizsgáltuk. A jobb áttekinthetőség érdekében a *helytelen válaszok* előfordulását az összes válaszok%-ában tüntettük fel.

### Eredmények és megbeszélés

#### 1. A betegek demográfiai adatai.

Megállapítható volt hogy a három felmérésbe bevont 2. DM-os betegek csoportonkénti kor és nem szerinti megoszlása, betegségük fennállási ideje, valamint képzettség szerinti megoszlásuk nem különbözött szignifikáns mértékben. Ebből adódóan a három felmérés adatai összevontan is értékelhetők. Az erre

1. táblázat

#### A kikérdezett 2. DM-os betegek demográfiai adatai

A betegek	Férfi	Nő	Összesen
Száma	69	161	230
Átlagéletkora (év)	58,2	64,3	62,5
Betegség átlagos fennállási ideje (év)	6,3	7,8	7,4
8 általánost végzett (%)	69,6	64,6	66,1
Középiskolát végzett (%)	24,6	29,2	27,8
Felsőfokú végzettségű (%)	5,8	6,2	6,1

vonatkozó számításokat nem részletezzük. Abból, hogy a betegek nem megfelelő válaszainak felmérésenkénti aránya lényegében változatlan, az következik hogy az elmúlt évtizedben sajnos jótányit sem javult sem a *betegek tájékozottsága*, sem a *beteg-tájékoztatás*. Ugyanakkor néhány rész kérdésre kapott válaszokban mutatkoztak különbségek, de ezek nem követték a felmérések időrendjét, tehát nem voltak trendként értékelhetők, feltételezhetően a rész csoportok kisebb számából következtek.

#### 2. A betegek 2. DM-ra vonatkozó ismereteinek forrásai.

A betegek 16%-a a betegség kiderülésének idején semmiféle tájékoztatást nem kapott orvosától. E betegek fele könyvből, 30% laikusoktól, 20% a médiumból tájékozódott. A 84%-nyi tájékoztatott beteg, néhány kivétellel, szóbeli tájékoztatást kapott a betegségét kórismező szakorvostól, kis részük és/vagy családorvosától. Az orvosi tájékoztatásban részesült betegek 33%-a könyvből, 59%-a táblázatokból, 10%-a brosúrákból is tájékozódott.

Figyelemre méltó, hogy az összes beteg 21%-a laikus információ forrásokat is megnevezett.

#### 3. A betegek ismeretei a 2. DM-ról

A betegek kétharmada nem tudott értékelhető választ adni arra, hogy mi a cukorbetegség, van-e többféle cukorbetegség, kik hajlamosak cukorbetegsége. 40%-uk nem tudja, hogy örökölhető-e. A betegek fele megbetegedése előtt nem hallott a cukorbetegségről, csak azok ismerték, akiknek környezetében volt cukorbeteg.

A *betegség tüneteit* is hiányosan ismerik. A főbb tünetek közül (polidipszia, poliúria, polifágia, viszketés) egyet sem tud harmaduk, egyet említ negyedük, kettőt-hármat 40%-uk.

A *szövődményekről* is hiányosak az ismeretek, pedig ha ismernék gyakoriságukat és főleg a súlyos következményeket és azt hogy elsősorban a diétával és az életmód megváltoztatásával, a terápia pontos kivitelezésével és fogyással kielégíthetők és enyhíthetők, az nagyban javítaná ez irányú compliance-ukat. A szemészeti szövődményekről nem hallott 20%-uk, a vasz-